

КРУМ ГРИГОРОВ

ЦИГУЛКАТА

chitanka.info

През лятото си правех свирки от ръжени стъбла, гайдунци от тръстика и бъз. В одаята ни бях наредил и дудуче, и окарина, и зурла, и кеманче. Но изведнъж всички те избледняха, видяха ми се жалки, когато за пръв път зърнах цигулка.

Един ден през есента ни дойде нов учител. Къдрокос, мургав, спретнат. Приказва ни, ние го оглеждаме, тръпнем и гадаем — дали ще е строг и няма ли да побийва. Ще дърпа ли ушите на немирниците и слабаците, дали ще е доволен от онова, което бяхме научили досега. Първите два часа минаха някак тягостно. А третия имахме пение. Влезе учителят усмихнат, стиснал под мишница нещо, прилично на моето кеманче — имаше и струни, и лък. Какво ли ще да е пък това — питахме се ние, децата, едно през друго с погледи. Аз се досещах, че с него може да се свири. Учителят сложи инструмента на масата и ни подкани да изпеем някоя песничка, която сме учили. Пропяхме като гъргави петлета, а той взе инструмента в ръка. Облегна единия му край на лявото си рамо, попритегна струните и натисна лъка. Какви вълшебни звуци се откъснаха. Аз изпаднах в особено състояние. Очите ми жадно шареха ту по гладката и лъскава повърхност, ту по белите пръсти на учителя, които се движеха с такава похватност и леснина по шийката... Изящният лък се плъзгаше грациозно край магарето — както ние наричахме столчето, което подигаше струните. Като че сърцето ми поглъщаше чудните звуци и ми ставаше така приятно, че бих слушал до не знам кога.

— Сега ще учим песните по цигулката — рече учителят. — Нагласена добре, в опитни ръце тя дава верни тонове.

Значи това било цигулката, за която бях само слушал, че съществува, но не бях я виждал нито аз, нито кое да е друго дете от моя клас.

Ех, какво хубаво нещо, въздъхнах аз. Струваше ми се, че това не е инструмент за такива груби ръце като моите. Понякога помагах в кърската работа на нашите, сечах дърва, прекопахам градинчето и дланите ми бяха набити. Но кой ти гледа дланите! Цигулката вече не излизаше от главата ми. Тя бе завладяла цялото ми същество. Отидох си вкъщи — бях като замаян. Приказва ми някой от домашните, а долавям да свири цигулка — друго не чувах. Излязох навън да се поразведря край кленовите храсти по брега на суходолината, оттам като че не пееха птички, а долитаха същите звуци, които изтръгна

учителят... Върнах се в одаята, грабнах кеманчето, татева майстория, натиснах лъка, то проскърца и нищо не излезе. Де можеше да се мери с цигулката... И го захвърлих на одъра. Похванах една по една другите свирки — никоя не можеше и да се сравни с онова, което видях и чух в училището. Легнах си вечерта и дълго не можах да заспя. Пред очите ми беше все тая вълшебница. Дори в съня си долавях нейната музика. Някаква ръка ми я подава, аз с все сила изтичвам да я грабна, но отведнъж някой я дръпва и тя изчезваше като видение.

Мама подвикваше:

— Куне, защо плачеш насън, бие ли те някой?

Събуждах се целият в пот и не казвах какво ми е. Де ще ме разбере мама, мислех си. Тя и хабер си няма от цигулка. Започнах и да не ям. Веднъж да засвирия на такъв инструмент, друго нищо не ми трябва. В клас бях разсеян, едва дочувах въпроса на учителя за някаква задача. Може би разсеяността, а може би и слабоватият ми вид — от ден на ден все повече отслабвах и лицето ми ставаше бледожълтеникаво — подтикваша учителя да ме попита:

— Ти какво, да не си болен?

Аз подигах рамене и кротко отвърщах:

— Нищо не ме боли.

Но един ден той дойде у дома. Засрамах се, като го видях в бедната ни обстановка. Пръстен под, трикраки столчета, опушени стени. Поприказваша с баща ми и по едно време ме извикаха.

— Учителят се тревожи да не си болен — рече тате. — Досега не си се оплаквал.

Аз мълчах с наведена глава. Влезе и майка ми с тестени ръце — тя току-що бе замесила прясна пита и се въртеше край огнището, за да я опече.

— И аз го гледам, крие ми се в очи — каза мама, — нещо напоследък не вирее. Преди дойдеше весел от училище, бърбори тук разни стихотворения наизуст, чете за Исперих и за Крум, па грабне я гайдунцията, я кеманчето и си засвири. А сега нито го чувам да бърбори, нито пък тия дни е похващал свирка. Нещо му е прекършено в сърцето.

Аз се чувствавах неудобно. Особено пък пред учителя. Поозърнах се и ми идваше да скокна през отворената врата, та да избягам навън.

— Да не те бие някое дете — намеси се учителят и ме погали с меката си и чиста ръка. — Ако те бие, ще ми кажеш, нали съм за това — да ви уча и да ми се доверявате.

Нещо като че се размекна в сърцето ми и ми се доплака. Ала стиснах зъби и като преглътнах, утраях да не се засрамя още повече. Няколко пъти запреплитах език, помръдвах устни, дорде отроних:

— Мъчно ми е, че си нямам цигулка.

— Те ти още едни двајсет — рече баща ми.

— Цигулка ли! — изуми се майка ми и облещи очи.

— Даа, такава била работата — въздъхна учителят, сякаш схванал най-добре меката ми, и се озърна, та огледа рафтчето, където бяха сложени моите досегашни свирки. — Кой свири на тия инструменти? — попита той.

— Кой ще си играе, Кунето — каза баща ми. — Всичко Мара втасала, та ме накара да му правя и кеманче.

— Я да чуя нещо — подкани ме учителят.

Едва-що не потънах вдън земя. Та той свири така хубаво на цигулка, а аз... Но нямаше как. С треперещи ръце взех кеманчето и засвирих една песен за трапеза, както ги бях чувал по сватбите, а след нея нашенско хоро.

— Браво — потупа ме учителят и широка усмивка се разля по гладко избръснатото му лице. — С право Кунето иска цигулка. Верен слух има, а и пръстите на ръцете му са доста сръчни.

— Е-е — завъртя глава тате. — Кеманчето криво-ляво измайсторих от кленово дърво, но за цигулката де толкова пари. Нали ни виждате имането — разпери безпомощно ръце, сякаш да покаже цялата ни сиромашия.

— Аз — подхвана учителят — имам една малка цигулка, три четвърти. На нея съм се учил да свиря като дете. Тя е тъкмо за Кунето. Като си отида в града, ще му я донеса.

И баща ми, и майка ми му поблагодариха отнапред. Аз се поококорих, живнах, дето казват. А когато вече цигулката беше в ръцете ми, като че хвърчах някъде в облаците. Учителят ми я подаде, а аз го гледах дълго като истукан, не смеех да шавна с ръка, ни с крак. Дали пък това не е сън. Но ето вече я похващам, галя и изтръгвам звуци от струните ѝ. Най-голямото имане да бе изсипал някой пред мене, не бих му обърнал такова внимание. Моята цигулка беше малко в

по-друг цвят от оная, с която ни свиреше учителят. Легнех ли, слагах я до себе си. Ако сънувах, да ми е близо, да я дохвана, да не се изплъзне от ръцете ми...

Разбира се, трудностите настъпиха, когато почнах да се уча да свиря.

— Цигулката е цепен инструмент — каза ми учителят, — но така, по цигански, да се свири на нея, не отива. Само по ноти. След учебните занятия ще идваш при мене.

И засричах аз нотите, както първолак срича буквите.

След години, когато оголемях и сам печелех вече, реших да си купя цигулка за възрастен. Тя е хубава, разлива меки тонове, но първата ми е по-мила. Пазя я като скъп подарък и от време на време си посвирвам на нея...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.